

Ľudské zdroje – odmeňovanie zamestnancov

- **Mzda** je dôležitý stimul, ktorý ľudom umožňuje zaobstarať si rôzne predmety a služby. Navyše je ukazovateľom pracovného postavenia a vplyvu.
- **Výška mzdy** sa mení v závislosti od povolania a regiónu. Dôvodom pre tieto rozdiely je výška životných nákladov v regióne, požadovaná kvalifikácia a schopnosti, ponuka a dopyt a konkurencia.

• Ako sa vypočíta mzda?

- **Paušálna mzda** – zamestnanci dostávajú fixnú čiastku za odvedenú prácu.
- **Časová mzda** – zamestnanci dostávajú dohodnutú čiastku za každú odpracovanú hodinu a môžu pracovať aj nadčasy, ktoré majú zaplatené.
- **Úkolová mzda** – zamestnanci sú odmeňovaní za každý vyrobený produkt. Takto sa podnecuje usilovná práca, no v oblasti kvality sa môžu vyskytnúť problémy.
- **Odmeny a príplatky** – zamestnanci môžu dostať odmenu (napr. predajcovia dostávajú províziu za každý predaný výrobok). Pracovníkom vo výrobe môže zamestnávateľ vyplatiť odmenu, keď prekročia istý výrobný cieľ. Odmena musí byť v takej výške, aby ich dokázala motivovať.
- **Podiel na zisku** – v niektorých podnikoch vypláca zamestnávateľ zamestnancom ročnú odmenu, ktorá sa odvíja od zisku spoločnosti.
- **Podielové vlastníctvo** – mnohé podniky zapájajú svojich pracovníkov do spoločnosti aj tým, že im ponúkajú akcie spoločnosti za nízke ceny. Tým sa zvyšuje motivácia, pretože zamestnanci majú pocit, že sú súčasťou podniku.

• Hrubá a čistá mzda

- **Hrubá mzda** pozostáva zo základnej mzdy a dodatočných príplatkov, akými sú napríklad odmeny za nadčas.
- Zamestnávateľ odpočíta čiastky, ktoré musí povinne odviesť – daň z príjmu a odvody na zdravotné a sociálne poistenie. Môže však strhnúť aj dobrovoľné zrážky. Suma, ktorá zostane po odčítaní všetkých týchto zložiek sa nazýva **čistá mzda**.
- Oddelenie personalistiky zodpovedá za vyúčtovanie hrubej a čistej mzdy každého zamestnanca za každý mesiac a za odovzdanie **výplatnej pásky** každému zamestnancovi, na ktorej je uvedená hrubá mzda, zrážky a pod.

• Sociálne neplatové výhody

- Mnohí zamestnanci dostávajú aj niekoľko sociálnych neplatových výhod. Sú to tovary alebo služby, ktoré zamestnávateľ poskytuje zadarmo. Zamestnávateľ má osoh zo zvýšenia motivácie, ktoré podnecujú práve sociálne neplatové výhody a samozrejme, že z celej situácie majú prospech aj zamestnanci.
- K najbežnejším sociálnym neplatovým výhodám patria **systemy dôchodkového sporenia, zľavy na kúpu** tovarov a služieb vyrobených podnikom, autobusová doprava do práce zadarmo, **platené obedy** a/alebo **večere či obedové kupóny, služobné auto, pracovný mobil, laptop, služobný byt** alebo **hodiny angličtiny**.

• Nepeňažné stimuly

- **Obohatenie práce** – zamestnávateľ zamestnanca poverí širšou paletou úloh čím ho nabáda, aby sa zapojil do procesu rozhodovania spoločnosti. Môže to byť spojené so znížením kontroly a väčšou zaangažovanosťou zamestnanca do vytyčovania cieľov. Zamestnanec tým získa silnejší pocit zodpovednosti.

- **Striedanie pracovných úloh** – zamestnancom sa naskytuje príležitosť vykonávať v spoločnosti rôzne činnosti. Tým ich práca môže viac zaujať, a navyše im ponúka aj väčšiu zmenu. Prostredníctvom striedania pracovných úloh získavajú zamestnanci nové kvalifikácie a príležitosť karietového rastu.
- **Rozšírenie pracovných úloh** – zamestnanci vykonávajú viacero činností, čo má za úlohu spríjemniť im zamestnanie a priniesť im uspokojenie z vykonanej práce.
- **Účasť zamestnancov** – napríklad v krúžkoch kvality.

● **Sústavy pružnej pracovnej doby**

- **Pružná pracovná doba** – zamestnanci odpracujú každý týždeň dohodnutý počet hodín (tzv. základnú pracovnú dobu) a zvyšný čas môžu odpracovať podľa toho, kedy im to vyhovuje.
- **Zdieľanie pracovného miesta** – dvaja ľudia sa delia o tú istú prácu. Jeden pracuje napríklad ráno a druhý popoludní. Prirodzene je možné, aby pracovali obdĺždeň.
- **Teleworking** - zamestnanec pracuje z pohodlia svojho domova a v kontakte s centrárou, zákazníkmi a inými účastníkmi podnikania je prostredníctvom počítača, telefónu a pod.

● **Znižovanie nákladov**

- Jednou z najľahších možností zníženia nákladov v podniku je prepúšťanie zamestnancov, čím sa znižujú mzdové náklady.
- Mnohé podniky zriadili pružnú pracovnú silu, ktorá nahrádza zamestnancov, ktorí pracovali na plný úväzok. Do pružnej pracovnej sily zaraďujeme **brigádnicku prácu** (zamestnanie pracovníkov na plný úväzok prebieha len ak je potrebné vykonať osobitý druh práce), **prácu na čiastočný úväzok** alebo **prácu na krátkodobú zmluvu** (zamestnanci sú prijatí na základe krátkodobej zmluvy a nie na plný úväzok). Zamestnávateľ ich môže prepustiť, keď im uplynie platnosť zmluvy bez toho, aby im musel vyplatiť odstupné.

Vocabulary to the Article

human resources	ľudské zdroje, personalistika
pay (n)	plat(ba), dôchodok (<i>ekon.</i>)
motivator	stimul
enable	umožniť, oprávniť, dať možnosť
indicate	naznačiť, ukazovať, udávať, svedčiť o
status	stav, štatút, prestíž, postavenie, funkcia, dobrá povest'
vary	kolísat', odlišovať sa, variovať
occupation	zamestnanie, povolanie
supply	ponuka, dodávka, prísun
demand	dopyt, potreba
fixed	pevný, nemenný, pravidelný, stály
bonus	prídavok, príplatok, odmena, bonus
target	cieľ, terč
additional	dodatkový, doplnkový, prídavný, vedľajší
payment	platba, príplatok, platená čiastka
due	povinný, dlžný, nezaplatený
deduction	odvod, zrážka, odobratá časť
insurance	poistenie
pay slip	výplatná páska
scheme	schéma, metóda, kostra, diagram, tabuľka, vzorec, systém
discount	rabat, diskont, zľava
purchase	cena, nákup, kúpa, hodnota
luncheon	obed
laptop	laptop, prenosný počítač
incentive	motivácia, stimul, podnet, pohnútka
enrichment	obohatenie, výzdoba
reduction	zníženie, obmedzenie
supervision	kontrola, dohľad, inšpekcia
involvement	angažovanosť, účasť
set a target	vytýčiť cieľ
rotation	striedanie, točenie, otáčanie, rotácia
enlargement	rozšírenie, zväčšenie
participation	účasť, podiel
quality circle	krúžok kvality
pattern	skladba, sústava, štruktúra, diagram
flexitime	pružná pracovná doba
core time	základná pracovná doba
alternate	každý druhý
cut costs	znižovať náklady
get rid of	zbaviť sa
establish	zaviesť, zriadiť, založiť
compensation	kompenzácia, odstupné, náhrada, honorár